

BREDASCHÉ

COURANT

Staat-, Letterkundig-

en Wetenschappelijk

Nieuws-

Blad.

Dingsdag

29 December

LATERE BERICHTEN DER VORIGE COURANT

De laatste berichten van het Kersfeest zijn er heden in België constanten bijgevoerd geworden. Volgens bijzondere uit Antwerpen ons ontvangen berichten van heden, had op het berigt een bericht van Parijs van 2 pct in de Ardennes, de vesperslag, die Oude te Antwerpen Donderdag avond 29 a kontant gedaan, doch was hetzelfde gisteren weder tot 50% geklommen. Heden waren, op het 2 pct. hooger afkomen in Parijs van Donderdag de Ardennes te Antwerpen verhandeld tegen 50%, 40%, 30%, de Passiere, 16 a 16 1/2.

F R A N K R I J K

PARIS, den 25sten December.

De *Moniteur* deelt heden de officiële rapporten mede, die bij het gouvernement omtrent de expeditie naar Mascara ontvangen zijn, en waarvan het volgende een uittreksel is.

Den 28sten November bevond zich het gehele leger aan de rivier de Tlelat, en nam van daar den volgenden dag den togt aan, in drie kolonnen verdeeld. Ofschoon de vijand zich hier en daar op de flanken vertoonde kwam men zonder moeite het bosch van Muley Jemael door, waar de generaal *Pezel* zoo ongelukkig gestreden heeft, en bereikte des middags ten vier uren de Sig.

Den 30^{en} November en 1 December bleven de Fransche troepen in deze positie, zijnde de voorhoede op den rechter oever gekampeerd, terwijl de hoofdmagt een uitgebreid vierkant vormde, in 't midden waarvan zich de bagage bevond.

Den 2den December deed de maarschalk *Clausel*, door den hertog van *Orleans* verzeld, met vijf bataljons 300 paarden en 10 stukken geschut een verkenning naar een legerplaats der Bedouinen, die op twee uren afstand op den rechter oever was neergeslagen. Het verkenningkorps hield den linker oever. Het gevecht duurde vijf uren, ten laatste werd het vijandelijke kamp vermeesterd. De Fransche troepen leedden des nachts, met een verlies van 3 dooden en 43 gekwetsten, terug; de Arabieren hadden onbeïndig meer verloren.

Den 3den verliet het leger des morgens ten zeven uren de Sig. Ten negen uren werd de achterhoede en een gedeelte der flanken aangevallen. Men zeide, dat *Abd-el-Kader* zich vooruit bevond en eene afleiding wachte te maken. Ten twee uren deed de maarschalk twee zijner brigades van rigting veranderen, en werd die beweging behendig uitgevoerd, hetwelk ten gevolge had, dat de Arabieren zich in twee korpsen verdeeld zagen, de stam van *Benni Hammer* van *Abd-el-Kader* gescheiden werd, en, reeds veel volk verloren hebbende, terugtrok; waarop het gevecht eindigde, en de kolonne haren weg kon vervolgen. Eensklaps echter werd zij te Sidi-Emburuk door eene hevige kanonnade van eenige stukken, die op de hoogten geplaatst waren, begroet. Benige Fransche soldaten sneuvelden, doch het hoofd der kolonne trok voorwaarts, en de hertog van *Orleans* met den maarschalk *Clausel* begaven zich derwaarts, om den aanval te leiden. De artillerie werd met moeite op het standpunt gebracht, waarvan zij het vuur des vijands kon beantwoorden, en het voetvolk had intusschen ook van de vijandelijke infanterie, die in bosschen en struiken verscholen lag, te lijden. Zoodra echter het geschut in batterij was gebracht werden deze troepen met schroot begroet, en trok nu ook de Fransche infanterie met den stormmarsch op den vijand aan. Het was op dit oogenblik dat de hertog van *Orleans* door een verloopend kogel in de dijf werd getroffen. De vijand tot in eene bergholte terug gedrongen, werd daarop door onze troepen omsingeld, en daar zoo door onze tirailleurs als door het schroot afgemaakt. *Abd-el-Kader* die hierbij tegenwoordig was, en zich met den meeste moed had blootgesteld, zag nu zijn standaarddrager en secretaris aan zijne zijde vallen en toog met eenige ruiters op de vlugt.

Terwijl dit aan den linkervleugel voorviel ontmoette ook de rechterleugel ernstigen tegenstand, doch het gelukte ook deze den vijand overhoop te werpen; de generaal *Oudinot* werd bij die gelegenheid aan het linker been gekwetst.

Eenmaal van de positie des vijands meester zijnde, nam het leger de vorige marsch-orde weder aan, en vervolgde zijnen weg tot de Habrah, waar het den nacht doorbragt, na eene brug over de rivier te hebben geworpen. Het geheel verlies van dien dag bedroeg niet meer dan een veertigtal dooden en gekwetsten.

Den 4den trok het leger de Habrah over; de achterhoede en rechterflank werden op nieuw door den vijand bestookt, doch door eene welberaamde en goed uitgevoerde beweging, gelukte het de positie des vijands om te trekken, en de moskee van *Ould-Sidi-Ibrahim*, schoon niet zonder moeite te bemagtigen, waar alsnu de nacht werd doorgebracht.

Den 5den trok men andermaal voorwaarts langs de Rio Salado. Des middags werd het leger door de stam van *Beni Mongran* aangevallen, die echter door de troepen werden teruggedreven. Men meende te Ain Kobire te overnachten, doch was genoodzaakt de bagage met de brigade van den generaal *Combe*, om de slechte wegen achter te laten, terwijl de staf met de overige troepen tot dicht bij de genoemde plaats door-drongen.

Eindelijk den 6den trokken de maarschalk *Clausel* en de hertog van

Orleans, aan het hoofd van twee brigades, tot op de aren uitstapende van de rivier voort, en bereikten zij eindelijk des middags ten vier uren de Sig. Dit deed den vorigen dag door de troepen van *Abd-el-Kader* was verdedigd. Zich staande hebbende, dat de gemeenschap met de Arabieren door een meêrjarige belemmering was afgebroken, de maarschalk *Clausel* den bevel van het bevel naar Mostaganem over te brengen, deed de vestingwerken vernielen, de woningen in den Arabel steenen, en nam den 9den den terugtocht aan, de joodsche bevolking met zich meeneende.

De afgevaardigden zijn tegen den 28sten dezer bijeengeroepen om in eene voorloopige zitting de deputatie te bevoemen, die den koning den volgenden dag zal ontvangen en binnen leiden.

N E D E R L A N D E N

BREDA, den 28sten December.

De *Staats-Courant* maakt heden de wet publiek van 16 December, tot voorziening in de volle rentebetaling van de nationale schuld, verschijnende den laatsten December 1835; uitgegeven den 20sten dezer.

Bij koninklijk besluit van 21 dezer is bepaald, dat het fregat *Bellona*, thans liggende te Willemsoord, met 1 Januarij 1836 in dienst zal worden gesteld, waarover het bevel zal worden opgedragen aan den kapitein-ter zee *J. G. F. van Zan*. Het fregat is naar Oost-Indie bestemd, ter vervanging van het zich aldaar bevindende fregat *Palembang*, onder het bevel staande van den kapitein-ter zee *J. G. J. Diemer*. De *Bellona* zal met 350 koppes worden bemand.

Door Z. M. is benoemd tot Nederlandschen konsul in het rijk van Marocco de heer *A. J. A. Essingh*.

Z. K. H. de Prins van Oranje is zaterdag avond ten 7 ure, met het hoofdkwartier te 's Hertogenbosch, in de residentie aangekomen.

De jongste berichten wegens den staat der rivieren komen op het volgende neder: Op den Rijn nabij Arnhem heeft het ijs zich den 26sten vastgezet en was de rivier wassende. De Waal heeft den 22sten bij Halhuizen vastgezeten, doch is den 25sten losgegaan; er was toen veel drijfs in de rivier en het water den 24 en 25sten vallende. De Maas zat den 23sten boven en beneden Grave nog vast, schoon het nu en dan in beweging was geweest; voor de stad had men eene doorvaart gemaakt om de gemeenschap te onderhouden; overigens is er tot den 26sten weinig verandering in de gesteldheid dezer rivier gekomen. Even zooluiden de berichten van Westervoort, Deventer en Kampen van den 25sten en van het Katerveer van den 26sten; het ijs bevond zich op die rivier nog vast en was het water vallende. Te Vreeswijk had men den 26sten, ten gevolge van de jongst ingevallen vorst, weder veel drijfs in de rivier, hetwelk tegen het oude ijs, dat beneden de groote sluis was blijven zitten, aanschoof, zoodat het vastzittend ijs tot de boven de kleine sluis genaderd was. De dijken en waterkeringen bevonden zich in goeden staat.

Volgens berichten van den boven-Rijn zoude het ijs zich tusschen Keulen en Düsseldorf hebben vastgezet. De Moesel was, volgens berichten uit Koblenz van 23 dezer, insgelijks op verscheiden punten toegevrozen. Er lagen daar nog een vijftigtal schepen, die zich niet in tijds hadden kunnen bergen, en voor welke men in geval van zwaren ijsgang zeer bevreesd was.

Van Hamburg wordt van 22 dezer gemeeld, dat de vaart op de Elve door het drijfs op nieuw geheel gestremd was en verscheidene uitgaande schepen op verschillende plaatsen aan het strand gekweld waren.

Van Kopenhagen meldt men van den 10den, dat het die nacht aldaar hevig gestormd had uit het Z. W., doch den voormiddag de wind naar het Z. O. geloopt en sedert to: een orkaan toegevoeten was; eenige kust- en visschersvaartuigen waren gestrand.

Volgens een brief van Kroonstad, van den 10den, hadden de gezamenlijke kapiteins van de uitgejed wordende schepen daarvan afgezien, daar het niet meer mogelijk was, de open zee te over-

ken, en daarentegen reeds maatregelen genomen, om hunne schepen weder naar de haven te doen inijzen. Van de ingeijst wordende schepen waren reeds verscheidene in de haven gekomen.

— In weerwil van het dooiweder, hetwelk in de vorige week is ingevallen, en waardoor dus een ieder moest teruggehouden worden het brooze ijs te betreden, lokte eene slaauwe harvelling van vorst II. zaterdag hier en daar, onder anderen te Amsterdam, weder eenigen uit, om zich op het bevroren element te vermaken. Het kon dan ook schier niet missen, of er moesten ongelukken plaats hebben; werkelijk zakten drie knaopen spoedig door het ijs der Amsterdamschen IJadvest, waarvan een zich-zelf reddde, doch zijne beide makkers door anderen met eigen levensgevaar uit het water werden getogen; ondanks de meest gepaste behandeling is een der lijdere bezweken.

— Uit Vlissingen schrijft men, dat den 26sten dezer, onder geleide, van daar naar Kampen vertrekkende zonden, elf belgische deserteurs, om bij het jagerkorps van *Cleers* te worden ingelijfd. Denzelfden dag zou er ook eene verwisseling van garnizoen plaats hebben tusschen een deel van de reserve bataillons der 18 en 13de afdeelingen, het eerstgemelde naar Middelburg het laatste naar Vlissingen gaande.

— Onlangs zijn in de menagerie van den heer *Wombwell*, met weinig tuschentijd, verscheiden vleeschetende dieren, met name twee schoone volwassen leeuwen, gestorven, hetwelk deze heer een treffend verlies veroorzaakt; men vermoedde dat deze beesten het vleesch van eenen, aan kwaadaardige ziekte gestorven stier hadden gegeten, vermits alle met gepastheid aangewende geneesmiddelen den koning der dieren niet in het leven konden behouden.

De Londensche dagbladen van den 24sten blijven de verzekering geven dat er door lord *Melbourne* onderhandelingen tot gedeeltelijke wijziging van het ministerie zijn aangeknoopt. Het houden van onderzochte langdurige kabinetraden heeft tot dit gerucht aanleiding gegeven. De eerste minister zoude op den hertog van *Richmond* en lord *Stanley* het oog hebben geworpen, doch de bladen der behoudende partij meenen, dat er geene vereeniging tusschen deze beide staatslieden, die zich immer tegen de verdeling der kerkelijke inkomsten hebben verzet, en de vrienden van den heer *O'Connell*, die thans aan het bewind zijn, denkbaar is.

— Bij eenen voor weinige dagen te Londen ontstane geweldigen brand; zijn vier personen omgekomen, een bejaard man en drie vrouwen; deszelfden vond men in elkanders armen geklemd en geheel tot asch verteerd; verscheiden andere bewoners ontvingen meerdere of mindere beschadiging door uit de vensters te springen.

— Te Londen waren den 27sten dezer genoteerd: 3 pCt. gec. 97½; Ned. 2½ pCt. 55½; Port. 83½; Sp. 49¼; Uitgest. 25½; Russische 15; Braz. 84.

In berigten uit Bogota tot den 17den September wordt gemeld, dat de bevelhebber van Carthage, kolonel *Cordova*, op de tijding, dat door het congres de generaal *Urdaneta* als zoodanig hersteld was, een protest had ingezonden en dien ten gevolge zijn ontslag had bekomen, waarna de kolonel *Barriga* in deszelfs plaats was benoemd.

De omwenteling die men te Caraccas had willen bewerken was met goed gevolg tegengegaan en het grondwettig gezag aldaar hersteld. De invloed en bemoeijingen van den generaal *Paez* hadden daartoe veel bijgebracht. — In den Ecuador hadde conventie de nieuwe grondwet uitgevaardigd, in Nieuw Grenada was alles rustig.

Het dagblad van Havre deelt thans eene uitgewerkte, en zoo het schijnt nauwkeurige, opgave mede omtrent den staat der Fransche zeemagt op den 1sten Januarij 1835. De schepen, die te veel verouderd zijn, komen op deze opgave niet voor. Het blijkt daaruit, dat Frankrijk thans de volgende schepen bezit, die of werkelijk zee bouwen, of in de havens zijn opgelegd, doch goed bruikbaar zijn: 27 linijschepen, waaronder acht van den eersten rang, den naam dragende van 120, maar eigenlijk gewapend met 142 stukken; 55 fragatten, waarvan veertien 60 stukken voeren; 21 oorlogs-korvetten, van 32 tot 20 stukken; 9 vijand-korvetten, van 18 stukken; 30 brikken, van 20 tot 16 stukken; 23 vijand-brikken, van 10 stukken; 117 goeletten, kotters, kanon-neerbooten, transportschepen enz.; en 17 rijks-stoombooten, waarvan de meesten werktuigen voeren, die de kracht hebben van 150 paarden: te zamen 279 schepen, die werkelijk dienst kunnen doen. Daarenboven stonden op het genoemde tijdstip in de onderscheidene Fransche zeehavens op stapel: 26 linijschepen, 28 fragatten, 3 korvetten, 7 transportschepen en 8 stoombooten. De geheele Fransche zeemagt telt dus, volgens deze opgave, 351 schepen. De vaste equipage bedraagt een effectief van 20,000 man, waarvan 13,000 bestendig varende zijn.

FRANKRIJK.

PARIS, den 26sten December

De ministeriele dagbladen zijn vol van nadere officiële en bijzonder berigten omtrent de expeditie naar Mascara, die echter weinig belangrijke bevelen. Het blijkt dat de Fransche troepen op den 21sten terugtoeg naar Mostaganem zeer ongunstig weder hebben gehad en bepaaldelijk bij het overtrekken van een der bergketenen, door zondadige plasregen werden overvallen, dat men nauwelijks in staat was den weg te herkennen en den togt voort te zetten. Vooral bij die gelegenheid had men ongeduldig en moedig met de joodische bevolking van Mascara, die zonder enig middel van vervoer het leger was gevolgd, en thans, door vermoedheid uitgeput, moest worden ondersteund. De Fransche soldaten moesten zich daarbij zeer loffelijk hebben gedragen; de cavallerie nam een gedeelte der ongelukkigen op hare paarden; de kinderen werden door de infanterie onder hare bescherming genomen, en men bracht de wonden en andere behouden aan de plaats der bestemming, waar zij echter van alles ontbloot aankwamen, wijl de arabische hulptroepen die het eerst Mascara hadden bereikt hen grootendeels hadden uitgepluimd.

De Hertog van *Orléans* is volgens den *Moniteur de Commerce*, op dezen terugtoeg door eenen vrij herigen loop overvallen, die zijne gezondheid ernstig heeft aangetast, en waarvan hij bij zijne aankomst te Toulon nog niet geheel was hersteld.

— Men heeft berigten uit Madrid tot den 17den, hoofdzakelijk vermeldende, dat men daar nog steeds eene wijziging van het ministerie te gemoet zag, doch dat de heer *de Mendizabal* den uitlag van eenige der op handen zijnde discussie in de wetgevende kamers scheen te willen afwachten, alvorens zijne keuze te bepalen. Intusschen zonden de HH. *Arguella* en *Alcala Galiano* daarbij op den voorgrond staan. Het dagblad *la Revista*, dat onder toezicht van den laatste wordt uitgegeven, is met *P. Abajo*, die de partij van het vorig bestuur, inzonderheid van den heer *Martinez de la Rosa*, vertegenwoordigt, in eenen hevigen strijd geraakt. De heer *Martinez de la Rosa* schijnt zich, in den geest der behoudende partij, aan het hoofd eenet gematigde oppositie te willen plaatsen.

Men was te Madrid sinds enige dagen ernstig ongerust over de vorderingen eener karlistische bande in Kastilien, die onder aanvoering van *El Serrador*, volgens sommigen tot onder de muren van Guadalupe was doorgedrongen, en aldaar de gemeenschap met Arragon dreigde af te snijden. Men had dadelijk troepen naar die zijde afgezonden, om den vijand te belatten zich van die plaats meester te maken.

— Uit Saragossa schrijft men, dat 3000 karlisten te Mora de Ebro hebben post gevat, om de gemeenschap naar Katalonien open te houden; dat *Taruel* door *Gabrera* wordt belegerd; dat *Serrador* te *Alcariz Noquera* in 't oog houdt en *Gules* eindelijk met 5500 man naar Katalonien is vertrokken en bij den togt, op weinige uren afstand van Saragossa, drie kompagnien karabiniers en sappers heeft gevangen gemaakt.

Voorts moeten ook in Gallicien de karlistische banden dagelijks talrijker worden. Eene dergelike heeft zich in de nabijheid van *Vigo* vertoond.

— Uit St. Sebastiaan meldt men van den 18den, dat het Fransche stoomschip *le Médore* voor de haven heeft post gevat, om de gemeenschap open te houden; dat daarop de karlisten eene hanner batterijen die deze plaats bestreek, naar elders hebben overgebracht. Het beleg van het kasteel *Guntaria* wordt intusschen met nadruk voortgezet.

— Gisteren (24 December) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. koet. 108,35; op tijd 108,40; 3 pCt. koet. 79,80; op tijd 79,85; Nap. renten 97,50; Sp. Perpet. 36½; Cortes 36½; Cortes coupura 25½; Uitgest. 18; N. Leening 49.

D U I T S C H L A N D.

FRANKFURT, den 24sten December.

Het begin van het volgende jaar zullen onze vissche watten van politie in werking komen. Alsdan zal eene kazerne voor de nieuwe gendarmerie gebouwd worden, aan gese zijde van de tegevoordige konstabelwacht, waar de gevangenen der meeste, om staatkundige redenen in hechtenis zittende personen zich bevinden. Tot dusverre wordt iederen avond de hoofd- en konstabelwacht geregeld versterkt, en laatzigenoemde wordt door een aantal schikwachten genoegzaam geheel omsingeld. Daarenboven doen de Oostenrijksche troepen gedurende den avond en in den nacht patrouilles.

— Uit Berlijn wordt gemeld, dat de onlangs daar aankomende Belgische gezant, graaf *de Baillat*, den 22sten bij den koning ten gehoeve toegelaten is en zijne geloofsbrieven aan Hoogheidsal-

van overhandigd heeft. De voorwaarsige dagen te Berlijn gearriveerde Engelse gezant, lord *W. Russell*, was weder naar Londen afgevoerd.

Uit *Ruissen* schrijft men; dat, ofschoon de uitvallen van het *Journat des Debats* over de aanspraak des Keizers van Rusland te Petersburg eenen onaangenaamen indruk gemaakt hebben, en men dezelve aldaar houdt voor eene zijdelingche beleediging van het Franche ministerie tegen den persoon des Keizers, deze gebeurtenis nogtaas tot geen wederbreuk aanleiding zal geven. Men wil, integendast, weten, dat het Petersburgsche kabinet bevel gezonden heeft aan denzelfden gezant te Parijs, graaf *Pahlen*, aan die zaak geen verder gevolg te geven. Oudertuschen was men van gedachte, dat deze peone strijd geens gunstige uitwerking op de ontvoegsel van den heer *de Barante* te Petersburg zou hebben, en niet zou medewerken, om den onzekeren toestand van Europa te doen ophouden.

Blijkens wene bekendmaking den 19den deser te Wiesbaden afgekondigd, is de overeenkomst wegens de toetreding van Nassau tot de groote toetereeniging, thans werkelijk gesloten en zal zij, met den 1sten Januarij aanstaande in werking komen.

De *Schwabische Merkur* meldt het volgende van de Moldavische grenzen van het begin deser maand: Volgens berigten uit Jassy van 3 deser heeft vorst *Stourdza* drie voornamste Bejaren naar hunne geboorte-verbannen. Volgens het zeggen van sommigen hadden zij eene verdachte briefwisseling met Parijs onderhouden; volgens anderen, waren zij reeds lang bij den vorst in ongenade gevallen, uithoofde zij zich sekerp hadden misgelaten wegens menigvuldigen aankoop van domeinen door den vorst. Voor het oestige scheen het eene erkende daadzaak, dat men in Moldavie met het behaer van vorst *Stourdza* veel minder tevreden was, dat in Wallachije met dat van vorst *Ghika*, die naar groote belangloosheid slechts het wetsgezag onderdanen zoekt te bevorderen.

Naar berigten uit Belgrado, verwachtte men dagelijks een manifest in het licht te zien verschijnen, waarbij de toekomstige regeringsvorm van Serbie zal geregeld worden. Deze zal gegond zijn op het bevelschrift des Sultans van 1830, waarbij vorst *Milosch* te zijne gezag van erfelijk Vorst bevestigd wordt, en waarbij verder wordt bepaald, dat er een Senaat uit de Knesen des Lands zal opgericht worden, die niet zullen kunnen worden afgezet en zonder wier toestemming Vorst *Milosch* geen besluit van enig gewigt zal mogen nemen. De voorgenaemde constitutie wordt verder daarbij afgeschaft.

De *Muscheuer Politischer Zeitung* deelt de volgende berigten uit Athene van 18 November mede: Het ontwerp van het budget voor 1836 moet bereids gereed zijn en binnen kort aan den Staatsraad ter overweging worden voorgelegd; voor zoo men van hetzelfde vernemen zou het resultaat tamelijk geruststellend zijn. Wat de derde serie der leening betreft, zoo schijnt het door een der bladen beweerd, dat dezelve reeds gereedheid soude zijn, voortbarig te wesen; althans men hoort dat onze Staatsheden over het lot derzelfde alreeds gerust zijn, waarmed men op eene gunstige schikking ten laatste mag besluiten. — Z. M. de Koning van Beieren wordt in het begin van December alhier verwacht; het Grietsche volk ziet de komst van Z. M. met vreugdevol verlangen te gemoet. — Koning Otho ontving onlange het grootkruis der St. Waldimir-orde. Dezelve heeft deser dagen een administratief kerkelijk bestuur voor de R. Katholiken gevormd, waarvan de Oostenrijksche gezant, ridder *Prokisch van Osten*, tot president benoemd is. — Voor Syra liggen, volgens het zeggen, twee schepen, waarop onderscheidene personen aan de peet gestorven waren. Ook de cholera naderde onze grenzen allereers meer; onderscheidene gezondheidsmaatregelen heeft men diensofvolgens beraamd, voor het geval dat zij werkelijk tot hier doordringen mocht. — De Oostenrijksche admiraal *Dandolo* bejodt zich sedert eenige dagen in onze stad. — De gezondheids-toestand der hoofdstad is bevredigend.

De jongste berigten uit Alexandrie loopen tot den 31sten October. Daarin wordt de toestand van Syrie nog als zeer treurig voorgesteld. De bevolking was zeer misnoegd en gespannen. De ellende der boorlingen is onbeschrijfelijk; hunne eigendommen worden weggeroofd, hun handel verstoord, alle voortbrengselen van den grond in monopolie opgenomen. Men slaat hen, werpt ze in de gevangenis, sleept ze onder de vaandels, pijnigt ze, doodt ze, sonder dat men het einde aan dezen schrikkelijken toestand ziet. De Drusen van den Libanon zijn geenszins onderworpen of ontwapend. Een zeer groot aantal derselven is in het gebergte gevlucht, waer *Drusen*, die hen vrees, ze te vergeefs tracht te bereiken.

In andere berigten, doch van dezelfde dagteekening, worden nog de volgende daadzaaken vermeld: 4000 Egyptenaren hebben de hoofdstad der Drusen, Der-el-Kammer, bezet; de vorst zelf wordt onder toezigt gehouden en 150 Drusen zijn gevangen naar Egypte vervoerd. Men geloofde dat *Emir Beschir* met zijne familie een dergelijk lot te wachten stond.

To Wapen waren den 18den December geoteerd: 5 pCt Metall. 101 1/2; 4 pCt. 99 1/2; Bankactien 137 1/2.

LETTERKUNDE DER NEGENTIENDE EEUW.

Duitschland: door O. L. B. WOLFF. L. L. D. *Hoe geleerd in de nieuwere letterkunde aan de Universiteit te Jena.*
(Vervolg van No. 303.)

DICHTERS EN ANDERE LETTERKUNDIGEN.

De geschiedenis heeft, voor het grootste gedeelte, in de laatste jaren groote voortgang gemaakt; maar zelfs met zulke mannen als *Mützer*, *Spittler* en *Spring* aan het hoofd, bereikt zij die hoogte niet, welke er van verwacht konde worden. Wij hebben een groot getrek — wij achten de geschiedenis niet genoegzaam, en weten daarom, in het algemeen niet, hoe dezelve te schrijven. Onze wijsgeerige ontrentingen hebben eenen grooteren invloed op onze geschiedkundige werken dan de staatkundige; wij worden verward in onze stelsels, en de grondslag van geschiedkundige stellingen, staatkundige kennis, ontbreekt. Ons land bevat drie partijen, de aristocratische, de behoudende en de democratische; de eerste heeft den grootsten invloed op den tegenwoordigen staat der maatschappij, en oefent dien bijzonder op de wetten, onder welke al die wetten gevormd worden, welke, door hunne kunde, jaren en positie in staat zijn, om de geschiedenis te schrijven; de derde afdeeling bestaat bijna geheel uit een jonger geslacht, dat, zoo als in de jeugd gemeenlijk het geval is, in dezelfde speculaties te ver gaat; en zelfs die schrijvers, welke het vermogen bezitten van onpartijdige en goede geschiedkundige werken voort te brengen, velen zelf door keizerlijke, koninklijke of hertogelijke censuur in hunne onderscheidene staten belemmerd en verslaafd; eene magt, welke al te dikwerf aan mannen toevertrouwd wordt, die meer of min onbekwaam zijn om datgene te beoordelen, wat hun voorgesteld wordt.

In het spreken over de oudere geschiedschrijvers van onzen tijd, die zich door hunne werken onderscheiden hebben, moet ik mij vergenoegen met blootelijk de aandacht mijner lezers bij dezelve te bepalen; want, met uitzondering van den grooten en edelen *Haxner*, wiens verhandelingen over de staatkunde, het verkeer en den handel van de voornaamste volkeren der oudheid, kostbare parelen in onze historische letterkunde zijn, is er nauwelijks een, die zich boven den geest zijner partij verheven heeft; want, mijns bedunkens, is onpartijdigheid het eerste en onmisbaarste vereischte in een' geschiedschrijver. Om de waarheid te zeggen, ik ben bevreesd, hun onrecht te doen, en ik versta de wegens de verantwoordelijkheid van mijn oordeel over hen te niten, ten minste voor het tegenwoordige, terwijl de strijd van gevoelens ten top gestegen is, en het einde nog niet op handen schijnt te zijn. Ik moet daarom verzoeken, dat men mij zal willen verschoonen, wanneer ik enkel eene lijst geef van de voornaamste schrijvers in dezen tak van onze letterkunde, altijd voor mijne geloofsbelijdenis gebonden hebbende: *Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amicus veritas*.

Zij zijn *Zschokke*, de geschiedschrijver van Zwitserland - *Schröder*, een man van uitstekende talenten en ontzaglijke kunde, maar te lomp en hevig - *von Roggen*, een waar vaderlander, vereerd door de democratische partij, maar te zeer gehecht aan zijne wijsgeerige theorieën over de naturrechten van den mensch. - *Dankmann*, een uitmuntend uitvorscher van de bronnen der geschiedenis, en een diependenkend en schrander staatkundige - *Kaar*, *Ottens*, *Müller*, grondig bekend met Oud-Griekenland. - *von Rave*, vermaard wegens zijne *Geschiedenis der Hohenstaufen* en zijn Pruisisch patriotismus - *Menzel*, de eerste van onze letterkundige critici. - *Pistorius*, de beste geschiedschrijver van zijn land, Zwaben. - *Kortum*, beroemd wegens zijnen uitmuntenden stijl, en de levendigheid en waarheid zijner karakter-schilderingen. - *Luo*, die het wijsgeerig stelsel van *Schlegel* in de kunst van de geschiedenis te schrijven invoerde. - *Von Thoma*. - *von Horn*. - *Wachsmuth*, enz.

Tot zeer onlange bestond er in Duitschland geene gelegenheid voor het aankweken der kunst van welsprekendheid, anders dan in geestelijke redevoeringen of kanselreden; wij kunnen derhalve geen staatkundige sprekers van eenig aanzien vertoonen: onze pogingen in dezen stijl, sedert de invoering van staatkundige constitutien onder ons, zijn te veel in hare kindsheid, om te deser plaats vermeld te worden, want elk lezer zoude onze onbeduidende voorbrangselen kunnen in vergelijking brengen met de merkwaardigste heden-dagsehe toonbeelden van welsprekendheid, waarop andere landen inzonderheid Engeland bogen. De schitterende gesternten aan den politieken gezigteinder van Groot-Brittannië zijn in elk opzigt onze meesters. De hemel gevo, dat wij spoedig waardig zijn, hunne leerlingen genoemd te worden! Het is alre niet gelegen met onze geestelijke welsprekendheid; onze predikers hebben, in de laatste honderd jaren dat punt, van volmaaktheid bereikt, waarop wij hun daarvan vertoonen als voorbeelden voor andere volken; want eene kritische opgave hulmer werken voegt eerder aan eene geschiedenis van welsprekendheid, dan aan eene schets van Duitsehe *staats letters*; omdat het nauwelijks onderscheiden van het karakter, dat aan elk van deze waardige Godgeleerden, die de eer en het sieraad onzer kerken zijn, eigen is, meer ruimte soude vorderen, dan wij atreude aan de gehele beschouwing onzer dichtkunst gewijd hebben. Wij moeten ons derhalve te vreden houden met enkel de namen van *Reinhard*, *Arnold Schliermacher*, *Arnold*, *Lehmann*, *Rohr*, *Havstein*, *Draske*, *Horns*, enz. ofschoon handelende en predikende over verschillende wijzen van geloof; en *Ottens*, *Metschmann*, *Schubert*, *Meyer*, *Heumann*, *Weller*, *Ackermann* enz. van geen mindere verdiensten, die behoorende tot de Roomsche Godsdienst. Er zijn weinig landen zoo rijk in gedrukte leerredenen, homilien, als het land mijner vaderen, want bijna ieder predikant heeft dezelve begeerte om zijne geestelijke uitstortingen door middel van de pers onsterfelijk gemaakt te zien, even als de *Vicar of Wakefield*, eervoller gedachtenis, had voor de verspreiding van zijn hem-eigene filosofie.

Een dagblad in Groot-Brittannië levert het treffendste voorbeeld op der verdeling van den handarbeid en van den arbeid van het verstand, gelijk ook van de toepassing der werktuigkunde op het bespaedigen der bewerking. Bij een welbestuurd dagblad heeft ieder gedeelte zijne bijzondere werklieden, die zich bepaaldelyk op dat gedeelte hebben toegelegd. De staatkundige artikels worden geleverd door eene bijzondere klasse van redakteurs; de artikels betreffende de schouwburgen, de schoone kunsten, enz., wederom door eene andere klasse; maar inzonderheit voor het verslag van de zittingen van het parlement moet de grootste werkzaamheid gebezigt worden. De zittingen van het parlement, die gemeenlyk ten vijf ure des avonds aan den zitting nemen, duren dikwerf tot drie of vier ure des morgens voort, zoodat er slechts weinig uren zyn tusschen het einde der zitting en de nitgang der zitting. De redevoeringen moeten opgeteekend worden door de aenschryvers en overgeschreeft naar de drukkerij, welke veelmaals tegengeg een uur gaans van elkander zyn verwijderd, daar worden zij leesbaar overgeschreeven, gezet, gecorrigeerd, in bladzyden opgelagen, afgedrukt en sijn delijk door de stad rondgebragt, of op den post bezorgd. Van sommige der oetendbladen worden dagelijks van vijf tot tien duizend exemplaren verkocht. Wanneer wij nu onderstellen dat er slechts vier duizend vereischt werden en men zich meerder vijf hondert in het uur konde afdrucken (en toch hadden twee werklieden en een leerjongen met de oude drukpersen niet meer lezende) dan soude men zestien uren bekoeren om het geheel af te drukken. Thans worden, door middel der mechanische drukpers, de vier duizend exemplaren in één uur tijds afgedrukt.

De duizenden menschen, die bij den *Times of Morning Chronicle* in de verschillende gedeelten van den eesthol lezen, kunnen zich herwaerlyk verbeelden, wolk tonneel van teredaneerde werkzaamheid de werkplaats van een Engelsch nienwblad gedurende den nacht oplevert, en hoe veel verstand en werktuigkundige bekwaamheid in het werk gesteld worden voor hun vermaak en nut. Omtrent honderd menschen worden in ieder etablissement gebezigt, en gedurende de zittingen van het parlement woen ten minste twaalf aenschryvers voor ieder dagblad de zittingen van het Hooger- en Lagerhuis bestendiglyk bij. Na een uur schryvens verlaat ieder hunner haastelings de vergadering, om de redevoering, welke hij gehoord en met teekens opgenomen had, in gewoon schrift over te schryven. Gedurende dien tijd zyn vijfzig werklieden aan den arbeid, van welke sommigen de inleiding der redevoering reeds in bladzyden brengen, anderen het tweede gedeelte zetten, terwijl het derde gedeelte door den aenschryver wordt aangebragt op hetzelfde oogenblik, dat de krachtige slotwoorden dierselfde redevoering de kamer van algemeene toezichtingen doen weergalmen. De letters volgen elkander met opgevoelzake snelheid op, vormen regels en bladzyden, tot dat zij, met den overigen inhoud der courant vereenigd, een geheel uitmaken van 48 kolommen. Nu echter zou des menschen hand te kort schieten, om zijne ongeduldige nieuwsgierigheid te voldoen, maar de stoom is hem hierin behulpzaam. De inkt vloeit als van zelf in de letters door de volmaakte werktuigkundige bewerking; vier werklieden brengen onophoudelyk groote bladen papier op den rand van twee cylindrs, die dezelve met eene overvloedige pretigheid schijnen te verslinden; andere cylindrs brengen dese bladen naar den lettervorm, die reeds de noodige inkt ontvagen heeft, en, na dezelve vervolgens daarmede in aanraking gebragt te hebben, geven zij de bladen geheel afgedrukt aan de vier werklieden terug. Op deze wijze worden vier duizend bladen papier in een uur tijds aan één kant afgedrukt, en eene uitgave van twaalf duizend exemplaren der courant is in zes uren tijds aan het publiek afgeleverd.

Ter EFFECTEN-SOCIETEIT te Amsterdam, van Zondag 27 December, zyn de verhandelde fondsen tot de volgende prijzen omgezet: Wertel. Schuld 2½ pCt. 54 ½; Spanje bij Arden 85, 50; Onbep. dito 50; Pass. 15 ½; Dofer. 25 ½; Fr. Uitgest. 18½.

VOOR HET RIJK.
AMORTISATIE-SYNDICAAT.
Administratie der Domeinen, Wegen, Puarten, enz.
AGENTSCHAP KLUNDERT.

De Agent van het Domein te Klundert, zal, ten overstaan van den Heere Burgemeester der Gemeente Klundert, op den 8sten Januarij 1836, des voormiddags ten ties ure, ten Gemeenschapszaal aldaar, in het openbaar, aan den minstaannemenden, besteden:

Het **BOUWEN** en **MAKEN** van een geheel nieuw **WOONHUIS**, **KARNIOLLEN** en **MELKHUIS**, op de **Domaniale hoeve**, liggende in den **Bloemendaalschen Polder**, onder de **Klundert**, in huur bij de **Weduwe ADRIAAN CORNELISSE**, met de **Everantie van de daartoe noodige BOUWSTOFFEN**.

Alles nader omschreven in het bestek, zoo ten Kantore van den Agent in de Klundert, als ter Secretarie van de Klundert en van Hout van D. SCHALKAMP aldaar ter lezing liggende, terwijl inmiddels radere oedertijding te bekomen is bij den Agent voore noemd en bij den Opzichter C. KORTEWEG As. in de Klundert, welke laatste vande daags vóór de besteding de spoedige aanwijzing in deo doen zal.

Klundert, den 20sten December 1835.
De Agent voorenoemd,
L. H. RYSERBORGH.

PATE PECTORALE VAN REGNAULT, Senior.

Gebreveteerde Pharmacia van 't Gouvernement tot Parijs. Verscheidens experientien in alle de Hospitelen van Parijs gebed, hebben ten volle bewezen, dat de PATE PECTORALE van REGNAULT Senior, geen opium inhoudt, en dat dezelve een heezen overheid heeft op alle Pectorale middelen tot het genezen van Verkoudheden, Catharra's, Kintheest, Borstspanningen of Asthmas, Schorheid, Hoest of Opsteking, of Irritatie op de Borst. Alle dese voordeelen hebben den naam van dese middelen vastgesteld, 't geest ons aanmoedigt van dezelve ter hoogste aan onze lezers te rekommenderen. De diverse Depôts zyn in Amsterdam bij dHr. Bourette, in de Kalverstraat n. 3; do bij dHr. Anth. Kluytenaar, in de Kalverstraat n. 218; in den Haag bij Nieuwkerk, Confiseur, en bij de dHr. Sack, Koopman aldaar; te Rotterdam bij dHr. Eestvorstman, Westnieuwland; in 's Hertogenbosch bij dHr. F. L. Welsch Zoon, Juwelier; te Groningen bij dHr. John Sykens, Koopman, te Utrecht bij dHr. J. Reuser, Koopman aldaar; in Middelburg bij dHr. van Bakelgen, Languedloosstraat, L. B. n. 116; alsmede bij dHr. Marinissen, en te Leyden bij dHr. Zuur, Confiseur.

Im Bibliographischen Institute in Amsterdam, ist eben folgendes höchst wichtige Werk erschienen und bei den Herausgebern dieses Courant zu haben:

DIE Auszehrung oder Lungenschwindsucht HEILBAR,
von DOCT. RAMADGE.

OBERARZT DES LONDONER HOSPITALS FÜR LUNGENSECHTIGE.
Aus dem Engl. übertragen und mit mehreren coloriten Kupfertafeln begleitet vom Obermedicinalrathe Doct. HORNBAUM.
PRIJ: 1 FL. 60 CENTS.

Ich habe gefunden, dass die Heilung einer Krankheit möglich ist, die man bisher für unheilbar gehalten hat, und zwar besteht das Mittel zur Heilung nicht aus irgend etwas pharaceutischen Arcanum, sondern, aus einem einfachen, mechanischen, fast nichts kostenden und allenthalben anwendbaren Prozeß. Was uns bis jetzt dunkel war, ist nun, wie ich hoffe, hell geworden, und ich habe die frohe Ueberzeugung, dass, als Wirkung dieser kleinen Schrift, alle bisherigen, auf bloßen Vermuthungen beruhenden auszehrungs Curmethoden, die nur so oft die Krankheit verchtimmen, stett sis zu heilen, gleich godesen vorigen Behandlungsweisen der Vorzeit, so die wir nur mit Bedauern und Heröthen zurückzudenken vermögen, nun der verdienten Vergessenheit über geben werden.

* De Boekhandelaar M. BALLOT, te Deventer, heeft uitgegeven en alom verzonden:

1. VERZAMELING VAN OFFICIËLE RAPPORTEN, betreffende den oorlog op Java in de jaren 1825—1830, voorafgegaan door enige aanmerkingen en mededeelingen omtrent dazelfen, benevens eene Memorie over de verkiezing of uitgifte van Landtijen aan Europeanen, door den Kolonel Nauys, Ridder der beide orders, oud-Resident en Kommissaris aan de Hoven van Soerakarta en Djoejakarta. Eerste deel, bevattende de aanmerkingen enz. Tweede deel, bevattende de Rapporten tot December 1827. De prijs is slechts f 4,80. Het Derde deel, bevattende de Rapporten tot het einde van den oorlog, is reeds ter perse en zal spoedig volgen.
2. DE KUNST OM RIJK TE WORDEN. Een boek voor alle standen. Uit het Hoogduitsch. Prijs f 1,90.

BIJ BROESE & COMP., TE BREDA,
IS VERKRIJGBAAR:
BREDASCHE Arrondissements-Almanak
VOOR HET SCHRIKKELJAAR 1836.

Vorzien van een Naamregister van Administrative Finantiële en Justitiële Ambtenaren, volledige opgave der Dijk- en Polder-Besturen, Maatschappijen en Leden der Kollegiën, alsmede Beoefenaren van de onderscheidens takken der Geneeskunst in de Stad en het Arrondissement Breda; benevens eene opgave der Kermissen, Jaar-, Paarden- en Eeostenmarkten in de provincie Noord-Brabant; de op- en ondergang van Zon en Maan, de Eclipsen, de Hooge- en Lage Watertijden, het varen der Beurtschepen en Marktschuiten, het varen der Diligences, de aankomst en het vertrek der Bodeu, enz. Op best papier in 8° 25 Ct.; op ordinaar 20 Ct.

PORTRET
VAN
Z. M. DEN KONING,
Naat de Schilderij van den Heer J. W. PIENEMAN, in 's kops gegraveerd door P. TAUREL, Directeur der Gravarij en Lid van den raad van Bestuur der Koninklijke Akademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam, opgedragen aan H. M. DE KONINGIN.
Op swaan velijn papier letterdruk f 8.
Id. Id. profdruk f 16.